

ОРХОН АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Орхон аймгийн дөрөвдүгээр цэцэрлэгийн 2023 санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: ОРА-2024/74/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn
Эрдэнэт хот

2023 он

Орхон аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга,
тэргүүлэх аудитор: Ц.Нармандах

Утас: 70353088 Цахим хаяг: narmandakhts@audit.gov.mn

Аудитын менежер: Б.Буян-Ундрах

Утас: 70355805 Цахим хаяг: buyanundrakhb@audit.gov.mn

Ахлах аудитор: В.Жавзмаа

Утас: 70357955 Цахим хаяг: javzmaav@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

**ОРХОН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

61033 Орхон аймаг, Баян-Өндөр сум,
Урт булаг баг, Ханддоржийн
гудамж, Утас/Факс: 70359826
Цахим шуудан: orkhon@audit.gov.mn

2024.09.22 № 15
танай _____-ны № _____-т

ОРХОН АЙМГИЙН
ДӨРӨВДҮГЭЭР ЦЭЦЭРЛЭГИЙН
ЭРХЛЭГЧ Ж.МИНЖ ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Орхон аймгийн дөрөвдүгээр цэцэрлэгийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Орхон аймгийн дөрөвдүгээр цэцэрлэгийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Орхон аймгийн дөрөвдүгээр цэцэрлэгийн 2023 оны үйл ажиллагааны зарцуулах баталсан төсөв, төвлөрүүлэх орлогыг бүрэн төвлөрүүлж, төсвийг 12.0 хувиар хэмнэж, төсвийн гүйцэтгэл 88.0 хувьтай тайлагнаж, авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй ажилласан байна.

Мөнгөн хөрөнгийн дансны үлдэгдэл өмнөх оны үлдэгдлээс 197,755.2 мянган төгрөгөөр өссөн нь гүйцэтгэл, үр дүнд суурилсан санхүүжилтийн үлдэгдлийг улсын төсөвт төвлөрүүлдэггүй болсонтой холбоотой байна.

Аудитын гол асуудал

Төрийн албан хаагчийн цалингийн хэмжээ, доод хэмжээг шинэчлэн баталсантай холбоотойгоор цалин хөлс, нэмэгдэл урамшууллын зардал өмнөх оноос 27.8 хувиар өсөж, төсвийн хуваарийг 9 удаа өөрчлөн, 2023 оны 12 дугаар сарын 25-нд сүүлийн хуваарийг баталж, мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл өсөхөд нөлөөлсөн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Байгууллагын 2023 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 10 зорилт, 47 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр Боловсрол, шинжлэх ухааны газрын даргатай байгуулж, хэрэгжилтийг 90.7 хувьтай үнэлж, өмнөх оноос 1.5 хувиар өссөн байна

Сургалт эрхлэх тусгай зөвшөөрөлд хичээлийн байрны хүчин чадлыг 450 хүүхдээр тооцсон боловч 600 хүүхэд суралцаж, улсын төсвөөс гүйцэтгэлээр санхүүжиж байна.

Тухайн аудитыг хийх явцад аудитын дүгнэлт, тайлантай холбогдуулан аудит гүйцэтгэж буй аудитор аливаа этгээдийн нөлөөлөл, мэдээллийн нууцлал, ёс зүйтэй холбоотой холбогдох хуулийн дагуу мэдэгдлүүдийг гарган баталгаажуулсан болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРМАНДАХ

Хоёр. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>188,349,857.43</u>	<u>381,797,172.47</u>
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	12,411,507.44	210,166,729.68
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	12,411,507.44	210,166,729.68
3121	Төгрөг	12,411,507.44	210,166,729.68
31211	Төрийн сангийн харилцах	12,079,757.44	210,166,729.68
31214	Бусад төсөл, нөөцийн харилцах	331,750.00	-
33	АВЛАГА	34,340.00	-
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	34,340.00	-
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	175,904,009.99	171,630,442.79
351	Түүхий эд материал	142,780,899.99	171,341,327.79
35110	Тусгай зориулалттай материал	142,730,899.99	171,341,327.79
35130	Эм боох материал	50,000.00	-
354	Хангамжийн материал	33,123,110.00	289,115.00
35410	Бичиг хэргийн материал	7,199,870.00	-
35420	Аж ахуйн материал	20,461,700.00	-
35460	Хүнсний материал	5,461,540.00	289,115.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>3,118,672,004.27</u>	<u>3,004,520,229.22</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	3,118,672,004.27	3,004,520,229.22
392	Биет хөрөнгө	2,651,992,004.11	2,537,840,229.22
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	2,720,348,111.00	2,720,348,111.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(265,191,309.28)	(362,662,263.76)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	172,971,047.60	175,182,047.60
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(52,035,569.72)	(80,288,567.52)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	51,372,441.42	70,228,409.42
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(19,564,742.38)	(25,377,301.91)
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	18,411,155.26	18,411,155.26
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	(5,830,199.21)	(9,512,430.29)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	62,731,427.80	62,731,427.80
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(31,220,358.38)	(31,220,358.38)
393	Биет бус хөрөнгө	466,680,000.16	466,680,000.00
39301	Программ хангамж	550,000.00	550,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(549,999.84)	(550,000.00)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	466,680,000.00	466,680,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>3,307,021,861.70</u>	<u>3,386,317,401.69</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>99,340.00</u>	-
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	99,340.00	-
413	Өглөг	99,340.00	-
4136	Бусад өглөг	99,340.00	-
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	99,340.00	-
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>3,306,922,521.70</u>	<u>3,386,317,401.69</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	3,306,922,521.70	3,386,317,401.69
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	970,446,846.00	970,446,846.00
51101	Өмч: - төрийн	970,446,846.00	970,446,846.00
512	Хуримтлагдсан үр дүн	1,291,392,801.13	1,370,787,681.12
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	1,291,392,801.13	1,291,392,801.13
51220	Тайлант үеийн үр дүн	-	79,394,879.99
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1,045,082,874.57	1,045,082,874.57
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	<u>3,307,021,861.70</u>	<u>3,386,317,401.69</u>

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,623,781,164.06	1,785,924,573.00
2	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	3,560,213,264.06	90,160,973.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	3,428,766,464.06	90,160,973.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	3,428,766,464.06	90,160,973.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	2,251,750.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	3,428,766,464.06	87,909,223.00
122	Тусламжийн орлого	131,446,800.00	-
122001	Хандив тусламж /дотоод/	131,446,800.00	
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,063,567,900.00	1,695,763,600.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,059,567,900.00	1,582,173,500.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	1,059,567,900.00	1,582,173,500.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	4,000,000.00	-
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,000,000.00	-
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	-	113,590,100.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	-	113,590,100.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	1,319,365,542.36	1,706,529,693.01
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,319,365,542.36	1,706,529,693.01
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,316,532,822.21	1,682,685,473.23
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	770,838,398.33	985,232,308.57
210101	Үндсэн цалин	603,886,704.80	714,683,924.61
210102	Нэмэгдэл	151,870,127.53	238,640,095.96
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	355,600.00	-
210104	Урамшуулал	14,725,966.00	31,908,288.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	99,715,591.12	127,054,164.19
210201	Тэтгэврийн даатгал	68,772,019.59	87,702,294.57
210202	Тэтгэмжийн даатгал	7,916,519.82	10,203,378.85
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	6,138,341.10	7,888,379.87
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,558,691.09	1,932,716.93
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	15,330,019.52	19,327,393.97
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	64,757,874.96	75,345,880.22
210301	Гэрэл, цахилгаан	8,191,170.75	11,211,026.97
210302	Түлш, халаалт	25,756,571.02	33,014,356.06
210303	Цэвэр, бохир ус	30,810,133.19	31,120,497.19
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,246,000.00	11,246,622.20
210401	Бичиг хэрэг	16,500.00	-
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,229,500.00	-
210408	Бараа материал акталсны зардал	-	11,246,622.20
2105	Нормативт зардал	180,254,120.00	233,222,965.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	181,200.00	13,610.00
210502	Хоол, хүнс	180,072,920.00	233,209,355.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	17,086,700.00	12,200,000.00
210604	Урсгал засвар	17,086,700.00	12,200,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	558,000.00	2,715,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	558,000.00	2,715,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	182,076,137.80	235,668,533.05
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	12,407,808.00	42,425,840.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	38,007,500.00	58,023,950.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	131,660,829.80	135,218,743.05
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	2,832,720.15	23,844,219.78

2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	2,408,250.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,408,250.00	-
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	424,470.15	23,844,219.78
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	424,470.15	23,844,219.78
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	-	-
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	<u>3,304,415,621.70</u>	<u>79,394,879.99</u>
145	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	-	-
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	-	-
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	-	-
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	<u>3,304,415,621.70</u>	<u>79,394,879.99</u>

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	<u>1,195,014,700.00</u>	<u>1,698,015,350.00</u>
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	131,446,800.00	2,251,750.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	-	2,251,750.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	-	2,251,750.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	2,251,750.00
122	Тусламжийн орлого	131,446,800.00	-
122001	Хандив тусламж /дотоод/	131,446,800.00	
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,063,567,900.00	1,695,763,600.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,059,567,900.00	1,582,173,500.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	1,059,567,900.00	1,582,173,500.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	4,000,000.00	-
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,000,000.00	-
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	-	113,590,100.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	-	113,590,100.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	<u>1,185,343,192.56</u>	<u>1,500,260,127.76</u>
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,185,343,192.56	1,500,260,127.76
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,182,510,472.41	1,476,415,907.98
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	772,334,524.11	985,309,729.82
210101	Үндсэн цалин	607,005,905.73	708,840,100.91
210102	Нэмэгдэл	150,578,512.83	244,706,610.91
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	824,139.55	-
210104	Урамшуулал	13,925,966.00	31,763,018.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	98,219,465.34	127,041,742.94
210201	Тэтгэврийн даатгал	67,932,307.19	89,411,329.22
210202	Тэтгэмжийн даатгал	7,367,252.38	9,238,395.46
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,773,141.93	7,133,359.70
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,558,740.25	4,766,037.01
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	15,588,023.59	16,492,621.55
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	64,757,874.96	75,345,880.22
210301	Гэрэл, цахилгаан	8,191,170.75	15,325,224.16
210302	Түлш, халаалт	25,756,571.02	33,014,356.06
210303	Цэвэр, бохир ус	30,810,133.19	27,006,300.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	3,213,000.00	-

210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	3,213,000.00	-
2105	Нормативт зардал	185,430,800.00	227,643,655.00
210502	Хоол, хүнс	185,430,800.00	227,643,655.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	18,393,600.00	14,400,000.00
210604	Урсгал засвар	18,393,600.00	14,400,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,812,000.00	2,715,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	2,812,000.00	2,715,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	37,349,208.00	43,959,900.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	18,449,208.00	35,183,200.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	18,900,000.00	8,776,700.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	2,832,720.15	23,844,219.78
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	2,408,250.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,408,250.00	-
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	424,470.15	23,844,219.78
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	424,470.15	23,844,219.78
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	<u>9,671,507.44</u>	<u>197,755,222.24</u>
	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
4	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (4)	-	-
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	-	-
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	-	-
	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
14	Бусад эх үүсвэр	-	-
25	Санхүүгийн үйл ажиллагааны зардал	-	-
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	-	-
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	9,671,507.44	197,755,222.24
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		12,411,507.44
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	12,411,507.44	210,166,729.68

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	970,446,846.00	1,045,082,874.57	(2,013,022,820.57)	2,506,900.00
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	970,446,846.00	1,045,082,874.57	(2,013,022,820.57)	2,506,900.00
C07	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	3,304,415,621.70	3,304,415,621.70
C08	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	970,446,846.00	1,045,082,874.57	1,291,392,801.13	3,306,922,521.70

D01	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	970,446,846.00	1,045,082,874.57	1,291,392,801.13	3,306,922,521.70
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	970,446,846.00	1,045,082,874.57	1,291,392,801.13	3,306,922,521.70
D08	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	79,394,879.99	79,394,879.99
D09	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	970,446,846.00	1,045,082,874.57	1,370,787,681.12	3,386,317,401.69

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Д/Д	Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү дүн	Харьцуулалт
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл					
2	71801 - СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛ					
2	80112 - НИЙТЛЭГ ҮЙЛЧИЛГЭЭ					
2	1220	Тусламжийн орлого	128,388,100.00	113,590,100.00	14,798,000.00	88.47
3	122005	Төсвөөс санхүүжих	128,388,100.00	113,590,100.00	14,798,000.00	88.47
4	2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	113,988,100.00	75,345,880.22	38,642,219.78	66.1
5	210301	Гэрэл, цахилгаан	22,065,700.00	15,325,224.16	6,740,475.84	69.45
6	210302	Түлш, халаалт	50,118,100.00	33,014,356.06	17,103,743.94	65.87
7	210303	Цэвэр, бохир ус	41,804,300.00	27,006,300.00	14,798,000.00	64.6
8	2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	14,400,000.00	14,400,000.00		100
9	210604	Урсгал засвар	14,400,000.00	14,400,000.00		100
10	261090	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		23,844,219.78	-23,844,219.78	
11	81549 - АХМАДЫН САН					
11	1200	Татварын бус орлого	331,750.00	331,750.00		100
12	120010	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого /туслах/	331,750.00	331,750.00		100
13	2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	331,750.00	331,750.00		100
14	210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	331,750.00	331,750.00		100
15	81605 - ЭРҮҮЛ МЭНДИЙГ ДЭМЖИХ					
15	1220	Тусламжийн орлого	4,388,300.00	4,388,300.00		100
16	122005	Төсвөөс санхүүжих	4,388,300.00	4,388,300.00		100
17	2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	4,388,300.00	4,388,300.00		100
18	210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	4,388,300.00	4,388,300.00		100
19	81807 - ЦЭЦЭРЛЭГИЙН ХҮҮХДИЙН ХООЛ					
19	1220	Тусламжийн орлого	240,045,900.00	240,045,900.00		100
20	122005	Төсвөөс санхүүжих	240,045,900.00	240,045,900.00		100
21	2105	Нормативт зардал	241,892,200.00	227,643,655.00	14,248,545.00	94.11
22	210502	Хоол, хүнс	241,892,200.00	227,643,655.00	14,248,545.00	94.11
23	81816 - ЗӨВ МОНГОЛ ХҮҮХЭД ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР					
23	1220	Тусламжийн орлого	9,025,100.00	9,025,100.00		100
24	122005	Төсвөөс санхүүжих	9,025,100.00	9,025,100.00		100
25	2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	9,025,100.00	9,025,100.00		100
26	210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	9,025,100.00	9,025,100.00		100
27	81823 - БОЛОВСРОЛЫН БАЙГУУЛЛАГЫН БАГШ АЖИЛЧДЫН МЭРГЭЖИЛ ДЭЭШЛҮҮЛЭХ					
27	1220	Тусламжийн орлого	4,388,300.00	4,400,600.00	-12,300.00	100.28
28	122005	Төсвөөс санхүүжих	4,388,300.00	4,400,600.00	-12,300.00	100.28

29	2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	4,388,300.00	4,388,300.00		100
30	210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	4,388,300.00	4,388,300.00		100
31	81834 - БОЛОВСРОЛЫН СТАНДАРТ, СУРГАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ХӨТӨЛБӨРИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ					
31	1220	Тусламжийн орлого	1,099,586,300.00	1,099,586,300.00		100
32	122005	Төсвөөс санхүүжих	1,099,586,300.00	1,099,586,300.00		100
33	2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	958,060,700.00	812,203,594.72	145,857,105.28	84.78
34	210101	Үндсэн цалин	670,547,100.00	585,379,580.26	85,167,519.74	87.3
35	210102	Нэмэгдэл	269,528,400.00	204,876,510.46	64,651,889.54	76.01
36	210104	Урамшуулал	17,985,200.00	21,947,504.00	-3,962,304.00	122.03
37	2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	119,958,700.00	103,641,051.96	16,317,648.04	86.4
38	210201	Тэтгэврийн даатгал	81,636,200.00	71,551,084.36	10,085,115.64	87.65
39	210202	Тэтгэмжийн даатгал	9,580,600.00	8,265,587.07	1,315,012.93	86.27
40	210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	7,664,600.00	6,416,792.98	1,247,807.02	83.72
41	210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,916,100.00	1,582,470.82	333,629.18	82.59
42	210205	Эрүүл мэндийн даатгал	19,161,200.00	15,825,116.73	3,336,083.27	82.59
43	2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,925,600.00	2,715,000.00	210,600.00	92.8
44	210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	2,925,600.00	2,715,000.00	210,600.00	92.8
45	2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	24,574,700.00	24,574,700.00		100
46	210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	15,798,000.00	15,798,000.00		100
47	210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	8,776,700.00	8,776,700.00		100
48	81835 - СУРГАЛТЫН ХЭВИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААГ ХАНГАХ					
48	1220	Тусламжийн орлого	224,727,300.00	224,727,300.00		100
49	122005	Төсвөөс санхүүжих	224,727,300.00	224,727,300.00		100
50	2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	197,564,800.00	173,106,135.10	24,458,664.90	87.62
51	210101	Үндсэн цалин	122,545,100.00	122,316,485.26	228,614.74	99.81
52	210102	Нэмэгдэл	63,394,400.00	40,974,135.84	22,420,264.16	64.63
53	210104	Урамшуулал	11,625,300.00	9,815,514.00	1,809,786.00	84.43
54	2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	25,447,800.00	23,400,690.98	2,047,109.02	91.96
55	210201	Тэтгэврийн даатгал	17,304,200.00	16,225,033.39	1,079,166.61	93.76
56	210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,035,800.00	1,895,925.87	139,874.13	93.13
57	210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,628,800.00	1,428,660.71	200,139.29	87.71
58	210204	Ажилгүйдлийн даатгал	407,200.00	350,085.95	57,114.05	85.97
59	210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,071,800.00	3,500,985.06	570,814.94	85.98
60	81844 - ГҮНЗГИЙРҮҮЛСЭН БОЛОН ТӨРӨЛЖСӨН СУРГАЛТЫН ОРЧНЫГ САЙЖРУУЛАХ					
60	1200	Татварын бус орлого	920,000.00	920,000.00		100
61	120010	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого /туслах/	920,000.00	920,000.00		100
62	2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	920,000.00	920,000.00		100
63	210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	920,000.00	920,000.00		100
64	83602 - ЗГ БОЛОН ЗД-ЫН НӨӨЦ ХӨРӨНГӨӨС ХУВААРИЛСАН					
64	1200	Татварын бус орлого	1,000,000.00	1,000,000.00		100

65	120010	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого /туслах/	1,000,000.00	1,000,000.00		100
66	2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,000,000.00		1,000,000.00	
67	210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,000,000.00		1,000,000.00	
68	ТУСЛАМЖИЙН ЭХ ҮҮСВЭРЭЭС САНХҮҮЖИХ					
69	Тусламжийн эх үүсвэрээс санхүүжих					
70	БУСАД ЭХ ҮҮСВЭР					
71	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл			12,079,757.44	-12,079,757.44	
72	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл			210,166,729.68	210,166,729.68	
73	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ					
74	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО					
75	АЖИЛЛАГСДЫН ТОО					
76	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ					

Гурав. Аудитын илрүүлэлт:

Аудитаар нийт 452.6 мянган төгрөгийн алдаа¹ илэрснээс аудитын явцад 452.6 мянган төгрөгийн алдааг залруулж, 1 алдааг дахин давтан гаргахгүй байх зөвлөмж өглөө.

Залруулсан алдаа:

- Бараа материалын анхан шатны баримтыг цэгцлээгүй, нэр төрлөөр ангилж бүртгээгүй, тооцоо бодоогүй, хяналт хэрэгжүүлээгүйгээс 393.3 мянган төгрөгийн бараа материал илүүдсэн нь УСНББОУС 1, 12 болон аудитын тохиолдсон байх, иж бүрэн байх, үнэлгээ ба хуваарилалт, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангаагүй тул бараа материалын тайланд,
- Хуримтлагдсан элэгдлийн данс тодруулга, үндсэн хөрөнгийн дэлгэрэнгүй тайланд 59.3 мянган төгрөгийн зөрүүтэй тайлагнасан нь УСНББОУС 1, 17 болон аудитын иж бүрэн байх, үнэлгээ ба хуваарилалт, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангаагүй тул үндсэн хөрөнгийн тайланд,
- Аймгийн Улаан загалмай нийгэмлэгт сургалтын төлбөр шилжүүлж, сургалтыг зохион байгуулах хугацааг баримтлаагүй, үр дүнг нэгтгэж дүгнээгүй нь УСНББОУС 1, 2 болон аудитын тохиолдсон байх, иж бүрэн байх, үнэлгээ ба хуваарилалт, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангаагүй тул байгууллагын гүйцэтгэлийн тайланд,
- Эмч, арга зүйчийн ажлын байранд мэргэжлийн бус албан хаагч томилон ажиллуулсан нь Боловсролын ерөнхий хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.3.2-т "тухайн боловсролын сургалтын байгууллагын багш, ажилтныг хуульд заасны дагуу томилж, чөлөөлөх"; Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.10-т "Төсвийн тухай хуулийн 16.5-д заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлж, төсөв, санхүүгийн үйл ажиллагааны төлөвлөлт, гүйцэтгэл, хэрэгжилт, тайлагналттай холбоотой мэдээллийг багш, ажилтан, суралцагч, эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчид ил тод, нээлттэй, ойлгомжтой байдлаар мэдээлэх" гэж заасантай нийцэхгүй тул аймгийн Боловсрол шинжлэх ухааны газарт мэдэгдэн, сонгон шалгаруулалт зохион байгуулж тус тус залруулав.

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

Залруулаагүй алдаа:

- Худалдан авч орлогоор бүртгэсэн бараа, ажил үйлчилгээний тоо хэмжээ, үнийн дүнг цахим төлбөрийн баримтад нийт дүнгээр бүртгэсэн нь УСНББОУС 1, 12 болон аудитын тохиолдсон байх, иж бүрэн байх, үнэлгээ ба хуваарилалт, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй тул холбогдох хууль, журамд нийцүүлж, бүртгэж тайлагнах зөвлөмж хүргүүлэв.

Аудитаар нийт 282,940.5 мянган төгрөгийн зөрчил илэрснээс, 772.6 мянган төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, 282,164.3 мянган төгрөгийн албан шаардлага, 1 зөвлөмж хүргүүлсэн.

Аудитаар залруулаагүй 5 зөрчилтэй асуудлаас 282,164.3 мянган төгрөгийн зөрчил нь өмнөх аудитын зөвлөмж хэрэгжээгүй, нийцлийн аудиттай холбоотой ба 772.6 мянган төгрөгийн материаллаг зөрчил нь тогтоосон материаллаг байдлын дүнгээс бага байгаа тул өөрчлөлтгүй дүгнэлт өгсөн болно.

3.1 Төлбөрийн акт

Хөрөнгийн биет шалгалтаар бараа материал дутсан, мэргэжлийн бус арга зүйч албан тушаалтнаар эмчийг хавсран ажиллуулж, хавсран ажилласан нэмэгдэл цалин олгож, хэмнэлтгүй зарцуулсан тул 2 төлбөрийн акт акт тогтоов.

3.2 Албан шаардлага

Шилэн дансны хуулийн дагуу мэдээлэх мэдээллийг бүрэн мэдээлээгүй, өмнөх оны зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлээгүй тул зөрчлийг арилгах 2 албан шаардлага хүргүүлэв.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Бараа материалын данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Худалдан авч орлогоор бүртгэсэн бараа, ажил үйлчилгээний тоо хэмжээ, үнийн дүнг цахим төлбөрийн баримтад нийт дүнгээр бүртгэсэн байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13.6-д "Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна", Сангийн сайдын 347 дугаар тушаалаар баталсан "Өмчийн бүх хэлбэрийн аж ахуйн нэгж, байгууллагад нийтлэг хэрэглэгдэх анхан шатны бүртгэлийн маягтыг нөхөх заавар"-ын 6 дах хэсэг 5-д "Төлбөрийн баримт нь бараа, ажил, үйлчилгээний төлбөр, тооцоо хийгдсэнийг нотлох анхан шатны цаасан болон цахим баримт юм. Төлбөрийн баримтад борлуулагч, худалдан авагчийг таних тэмдэг, татвар төлөгчийн дугаар, төлбөр тооцоо хийгдсэн он, сар, өдөр, бараа, ажил, үйлчилгээний нэр, код, тоо хэмжээ, үнэ, татварын дүнг тусгана. Төлбөрийн баримтыг цахим гарын үсэг эсхүл тусгай нууцлалын QR кодоор баталгаажуулах бөгөөд Монгол Улсын Стандарт MNS 6529:2015 "Татварын нэгдсэн системд ашиглах төлбөрийн баримтын ерөнхий шаардлага"-д заасан загварын дагуу бүртгэлийн машинаар хоёр хувь үйлдэнэ" гэж заасантай нийцэхгүй, аудитын ангилал, толилуулга, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Бараа, ажил, үйлчилгээний анхан шатны баримтыг холбогдох хууль, журамд нийцүүлж, бүртгэж тайлагнах.

Дөрөв. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл:

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөг/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Дөрөвдүгээр цэцэрлэг	4	452.6	4	452.6			4	452.6				
Дүн	4	452.6	4	452.6			4	452.6				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөг/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
									Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
4 дүгээр цэцэрлэг	3	731.2	2	731.2			1					
Дүн	3	731.2	2	731.2			1					

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөг/

Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
							Тоо	Дүн
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Дөрөвдүгээр цэцэрлэг	1	282,164.3			1	282,164.3		
Дүн								
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Дөрөвдүгээр цэцэрлэг								
Дүн								
Нийт дүн	1	282,164.3			1	282,164.3		

Тав. Төсвийн захирагчийн ангиллаар аудитад хамрагдсан байдал ба санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо				Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр			Өөрчлөлтгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан	Аудит хийгээгүй				
A	1	2	3	4	5	7	8	9	10
1	ТШЗ	1	1			1			
2	Төсөл, хөтөлбөр								
3	ЗГТС								
4	ТТЗ								
5	ТЕЗ								
	НИЙТ	1	1			1			